

« Κύτταξε . . . Κύτταξε ! πόσον ὁ ἥλιος εἶναι ὠραίος ! καὶ ὅμως ἀναγκάζομαι νὰ ἐγκαταλείψω τὸ πᾶν ! Ἄ ! ἅς ἀπολαύσω εἰσέτι καὶ τὰ κάλλη τῆς φύσεως, ἅς ἀπολαύσω ὁλόκληρον τὴν ἡμέραν ταύτην τὴν τόσῳ ὠραίαν καὶ φαιδράν . . ἥτις δι' ἐμὲ θέλει εἶσθαι ἡ τελευταία . »

Ταῦτα εἰπὼν ὤρμησεν εἰς τὸν κήπον καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὰς πέριξ δενδροστιχίας πρὶν ἢ δυνηθῇ νὰ τὸν κρατήσῃ ἀληθῶς ὅμως δὲν εἶχον ἀρκετὴν δύναμιν. Ἐπανεπέσα ὅθεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλιντροῦ ζαλισμένος, ἀφανισμένος διὰ πᾶν ὅ,τι πρὸ μικροῦ εἶδον καὶ ἤκουσα. Ἠγειρόμην καὶ ἐβάδιζον ὅπως πείσω ἑμαυτὸν ὅτι δὲν ἐκοιμώμην ὅτι δὲν ἤμην ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν ὀνείρου τινός . .

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ θύρα τοῦ μονήρους κοιτῶνος ἠνοίχθη καὶ ὑπηρέτης τις μοι εἶπε — Κύριέ μου, ὁ κύριος δούξ Γ. . .

Ἄνθρωπος ἐξηκουτούτης καὶ διακεκριμένης φυσιογνωμίας ἐπροχώρησε τείνων πρὸς ἐμὲ τὴν χεῖρά του· ἀφοῦ μοῦ ἐζήτησε συγγνώμην διότι μ' ἔκαμε τόσῃ ὥραν νὰ περιμένω.

— Δὲν ἤμην εἰς τὴν ἐπαυλιν, μὲ εἶπεν, ἔρχομαι ἀπὸ τὴν πόλιν ὅπου ἐσυμβουλευθὴν διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ κόμητος Δὲ Γ. . . δευτεροτόκου ἀδελφοῦ μου.

— Εἶναι εἰς κίνδυνον ; ἔκραξα.

— Ὀχι, Κύριε, χάρις τῷ Θεῷ, μοι ἀπεκρίθη ὁ δούξ. Κατὰ τὴν νεότητά του ἰδέαι φιλοδοξίας καὶ φιλοτιμίας εἶχον κυριεύσει τὴν φαντασίαν του, καὶ ἀσθένειά τις ὀξεῖα, ἥτις κατέλαβεν αὐτὸν τελευταῖον καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὸν ἔσχατον κίνδυνον, τῷ ἄφηνεν εἰδός τι παραφροσύνης· συνεπεῖα δὲ ταύτης φαντάζεται ὅτι δὲν τῷ ἔμεινεν εἰμὴ μία ἡμέρα ζωῆς. Αὕτη εἶναι ἡ παραφροσύνη του.

Τὰ πάντα μοι ἐγένοντο καταληπτὰ !

— Ἦδη, ἐξηκολούθησεν ὁ δούξ, ἅς ὁμιλήσωμεν περὶ ὑμῶν, καὶ ἅς ἴδωμεν τί δυνάμεθα νὰ ἐνεργήσωμεν ὑπὲρ τῆς προόδου σας. Θέλομεν ἀναχωρήσει εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς διὰ Βερσαλλίας, ὅπου θέλω σᾶς παρουσιάσει.

— Γνωρίζω τὴν καλοκάγαθίαν σας, κύριε δούξ, καὶ ἔρχομαι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω.

— Πῶς ! θέλετε ἀρνηθῇ τὴν αὐλὴν καὶ τὰ πλεονεκτήματα ὅσα ἐκεῖθεν δύνασθε νὰ περιμένητε ;

— Μάλιστα, κύριε.

— Συλλογισθῆτε ὅτι χάριν μοι θέλει σᾶς ἀνοιχθῇ σταδίων, καὶ ὅτι μετ' ὀλίγην ὑπομονὴν καὶ ἐπιμέλειαν . . . δύνασθε ἀπὸ τῶρα εἰς δέκα ἔτη...

— Δέκα ἔτη χαμένα ! ἔκραξα.

— Αἱ καλὰ, ἐπανελάβεν ἐκεῖνος μετ' ἐκπλήξεως, πληρώνετε πολὺ ἀκριβὰ τὴν δόξαν, τὴν εὐτυχίαν, τὴν τιμὴν ; . . Ἐλθε, νῆς μου, νὰ ἀναχωρήσωμεν εἰς Βερσαλλίας.

— Ὀχι, κύριε δούξ, θὰ ἐπιστρέψω εἰς Βρετανίαν, καὶ σᾶς παρακαλῶ ἐκ νέου νὰ δεχθῆτε τὰς εὐχαριστίας μου καὶ ἐκεῖνας τῆς οἰκογενείας μου.

— Εἶναι παραφροσύνη, ἔκραξεν ὁ δούξ.

Ἐγὼ δὲ σκεφθεὶς ὅ,τι πρὸ ὀλίγου εἶδον καὶ ἤκουσα, εἶπον, εἶναι φρόνησις.

Τῇ ἐπαύριον ἐπανελάβον τὴν ὁδοπορίαν μου. Μὲ πόσῃ εὐφροσύνῃ ἐπανεἶδον τὴν ὠραίαν μου ἐπαυλιν τοῦ Ρὸς-Βερνάρδου, τὰ γηραιὰ τοῦ κτήματός μου δένδρα, τὸν ὠραίον τῆς Βρετανίας ἥλιον ! Ἐπανεῦρον τοὺς κηπουρούς μου, τὰς ἀδελφάς μου, τὴν μητέρα μου καὶ τὴν εὐτυχίαν, ἥτις ἔκτοτε δὲν μὲ ἐγκατέλειπε πλέον, διότι μετὰ δ-κτῶ ἡμέρας ἐνυμφεύθη τὴν Ἐνριέτταν.

E. SCRIBE.

ΠΕΡΙ ΟΣΣΙΑΝΟΥ,

καὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἀποδιδόμενων ποιήσεων.

(Συνέχεια ἰδε φυλλάδιον 14.)

II.

Εἰς τὸ περὶ Ὀσσιανοῦ προηγούμενον ἡμῶν ἄρθρον περιωρίσθημεν εἰς μόνην τὴν ἀφήγησιν τῆς περὶ γνησιότητος τῶν ποιήσεων αὐτοῦ γενομένης φιλολογικῆς ἐκείνης πάλης, ἐξ ἧς προέκυψεν ὅτι διεσώζοντο ἀληθῶς παρὰ τοῖς ὀρεινοῖς τῶν Καληδονίων Ὀσσιανικαὶ ποιήσεις, ἀλλ' ὅτι ὁ ἐκδότης καὶ μεταφραστὴς αὐτῶν Μάκφερσων ἐτροποποίησεν αὐτάς μεθ' ὑπερβαλλούσης ἐλευθερίας. Περὶ τοῦ Ὀσσιανοῦ τούτου οὐδὲν κυρίως εἵπομεν, διό, ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ, θέλομεν ἀναφέρει ὅσα περὶ αὐτοῦ κοινῶς λέγονται, δίδοντες συνάμα καὶ τινὰς συντόμους πληροφορίας περὶ τῶν βάρδων ἐκείνων, ὧν ἡ φήμη ἔφθασε καὶ μέχρις ἡμῶν, τὸ δὲ ὄνομά των ἔλαβε γενικὴν πολιτογράφειαν ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἡμῶν φιλολογίᾳ. Ἄλλως τε, αἱ ποιήσεις ἐκεῖναι, γνήσiai εἴτε ὑποβολιμαῖαι, ἐπενήργησαν μεγάλως ἐπὶ τῆς ποιήσεως ὁλοκληροῦ τῆς Εὐρώπης, καὶ κατὰ συνέπειαν, οὐδ' ἡ ἡμετέρα ἔμεινε πάντῃ ἀπηλλαγμένη τῆς ἐπιβροῆς των ἐκείνης. Οἱ ἀναγνώσαντες τὰ ἐπικὸν χαρακτῆρα φέροντα ποιήματα τοῦ Ζαλακῶστα δύνανται ἴσως νὰ

συμφωνήσωσι μεθ' ἡμῶν περὶ τούτου.

Ὁ Ὄσσιανός ἦν εἰς τῶν βάρδων τούτων τῆς ἀρ-
κτικοδυτικῆς Εὐρώπης, οὗς ἠδυνάμεθα ἴσως νὰ
καλέσωμεν ῥαψωδούς, ἂν οἱ ῥαψωδοὶ τῆς Ἑλ-
λάδος δὲν ἦσαν ἐπαίται ποιηταί, ἐνῶ οἱ βάρδοι
ἀπετέλεσαν, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἀριστοκρατικὴν
τινὰ τάξιν, ἣτις ἐσφετερίσθη μεγάλην ἔκτασιν
γαιῶν καὶ ἐξήσκησεν ἐπὶ πολὺ εἰδός τι τυραν-
νίας ἐπὶ τῶν λαῶν ἐκείνων, οἵτινες πολλάκις δι'
ἐπαναστάσεων ἀπεπειράθησαν ν' ἀποτινάξωσι τὸν
φιλολογικὸν ζυγὸν τῶν. Οἱ βασιλεῖς ἐπίσης
ἐφοβήθησαν τὴν αὐξομένην ἰσχύν των, καὶ πολ-
λάκις ἠναγκάσθησαν νὰ περιορίσωσι διὰ θανατι-
κῶν ποινῶν τὴν αὐθάδειάν των. Οἱ Βάρδοι οὗτοι,
ὡς οἱ Σκόπαι τῶν Ἀγγλοσαξόνων καὶ οἱ Σκάλδοι
τῶν ἀρχαίων Σκανδιναῶν, ἔψαλλον ἐν ταῖς ἐορ-
ταῖς τὰς ἀνδραγαθίας τῶν θεῶν καὶ ἡρώων, συνο-
δεύοντες τὸ ἄσμά των μετ' ὃν ἦχον τῆς Ἀρπης,
ἐνέπνεον ἐν πολέμῳ θάρρος εἰς τοὺς πολεμιστάς,
καὶ προσέτι ἐξετέλουν καθήκοντα κηρύκων. Ἐν
Γαλλίᾳ, τὸ τάγμα τῶν Βάρδων ὀλίγον διήρκεσεν,
ἀλλ' ἐν Οὐαλλίᾳ, Ἰρλανδίᾳ καὶ Σκωτίᾳ διετηρήθη
ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας καὶ εἶχον διὰ νόμου καθιε-
ρωθῆ τὰ προνόμιά των, τὰ ὅποια ἀπώλεσαν οὗτοι
κατὰ τὸ ἔτος 1284 ἐπὶ Ἐδουάρδου τοῦ πρώτου.

Μέχρι τῆς βασιλείας τῆς Ἐλισαβέτης ἐώρ-
ταζον κατ' ἔτος ποιητικούς ἀγῶνας, οὗς ἐκάλουν
Eisteddfods. Κατὰ τοὺς ἀγῶνας τούτους ἕκαστος
Βάρδος ἀπήγγελλεν ἐπισήμως τὰ ἄσματά του, κρι-
ταὶ δὲ διοριζόμενοι ὑπὸ τοῦ στέμματος ἐδίκαζον
περὶ τῆς ἀξίας των. Τὰ ἄσματα τῆς *Σέλμας* εἶναι
ποίημα ἔχον ἀντικείμενον ἕνα τῶν ποιητικῶν
τούτων ἀγώνων.

Ἐν Ἰρλανδίᾳ τὸ τάγμα τῶν Βάρδων διηρεῖτο
εἰς τρεῖς τάξεις. Τὴν πρώτην τάξιν ἀπετέλουν οἱ
Filedha, οἵτινες καθήκον εἶχον νὰ ἐμψυχώνωσιν
ἐν τῇ μάχῃ διὰ τοῦ ἄσματος τοὺς στρατιώτας,
καὶ νὰ τοῖς ἐμπνέωσι θάρρος· οὗτοι ἀπετέλουν μέ-
ρος τῆς ἀμέσου ἀκολουθίας καὶ τοῦ συμβουλίου
τοῦ ἡγεμόνος· ἐχρησίμευον προσέτι καὶ ὡς ῥήτο-
ρες καὶ κήρυκες. Ἡ δευτέρα τάξις περιελάμβανε
τοὺς **Breitheamhaim**, οἱ ὅποιοι, εἰς τινὰς περι-
πτώσεις, ἐξετέλουν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ δικαστι-
κὰ καθήκοντα· καὶ τέλος, εἰς τὴν τρίτην τάξιν
κατετάσσοντο οἱ **Seanachaidhe**· οὗτοι ἦσαν οἱ
ἱστορικοὶ εἴτε οἱ γενεαλόγοι τῶν ἀριστοκρατικῶν
καὶ ἡγεμονικῶν οἰκογενειῶν. Μετὰ τὴν γενομένην
κατάκτησιν τῆς Ἰρλανδίας ὑπὸ Ἐρρίκου τοῦ Β'. τὸ
τάγμα τῶν Βάρδων ἤρχισε νὰ παρακμάζῃ, εἰ καὶ

διετηρήθησαν ἐπὶ πολὺ οὗτοι ἐν ταῖς μεγάλαις
ἱρλανδικαῖς οἰκογενεαῖς, διατηροῦντες καὶ θερμαί-
νοντες διὰ τῶν ἁσμάτων των τὸν ἱερὸν ὑπὲρ πα-
τρίδος ἔρωτα ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἱρλανδῶν,
ἕνεκα τοῦ ὁποίου οἱ κατακτηταὶ τῆς χώρας ἐκεί-
νης, καὶ ἰδίως Ἐρρίκος ὁ Ε'. καὶ Ζ', ἐνόμισαν δέον
νὰ λάβωσιν αὐστηρὰ κατ' αὐτῶν μέτρα· ἡ με-
γάλη Ἐλισάβετ μάλιστα διέταξε καὶ ἀπηγγόνι-
σαν πολλοὺς Μενεστρέλους, οἱ ὅποιοι ἠρέθιζον
διὰ τῶν ἁσμάτων των τοὺς λαοὺς εἰς ἐπανάστα-
σιν καὶ εἰς ἄλλα ὅμοια ἐγκλήματα. Μετὰ τὴν νί-
κην τῆς **Boyme** οἱ Βάρδοι ἐξηφανίσθησαν ἐντελῶς,
ὁ τελευταῖος δὲ Βάρδος τῆς Ἰρλανδίας ὑπῆρξεν ὁ
Turloth O' harolan, ὅστις ἐγεννήθη τῷ 1670
καὶ ἀπέθανε τῷ 1737 ἔτει. Τὰ ποιήματα τοῦ τε-
λευταίου τούτου αἰδοῦ μετεφράσθησαν Ἀγγλιστὶ
ὑπὸ τοῦ **Fulory**.

Ὁ Ὄσσιανός, ὁ κατ' ἐξοχὴν οὗτος Βάρδος τῆς
Καλιδονίας, ἦν υἱὸς Φινγάλλου, βασιλέως τῆς
Μόρβεν, καὶ ὑποτίθεται ὅτι ἤκμασε περὶ τὰ τέ-
λη τῆς τρίτης καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς τετάρτης
ἐκατονταετηρίδος, ὅτε οἱ θρησκευτικοὶ διωγμοὶ
τοῦ Διοκλητιανοῦ εἶχον ἀναγκάσει τινὰς τῶν Χρι-
στιανῶν ν' ἀποσυρθῶσιν ὅπισθεν τοῦ τείχους τοῦ
Ἀγρικόλα. Πολὺ διάφορος τοῦ Ὀμήρου, ὅστις ἐν
τοῖς δυσι ποιήμασιν αὐτοῦ οὐδεμίαν κἄν λέξιν
ἔγραψε περὶ τοῦ ποιητοῦ των, ἀφήσας οὕτω τοὺς
μεταγενεστέρους ν' ἀμφιταλαντεύωνται εἰς πάν-
τα τὰ περὶ αὐτοῦ ἀναφερόμενα, ὁ Ὄσσιανός, λέ-
γομεν, κυρίως ἔψαλλεν ἑαυτὸν καὶ τοὺς συγγενεῖς
αὐτοῦ, διὸ ἅπασα ἡ ἱστορία τοῦ ποιητοῦ τούτου
εὐρίσκεται ὀλόκληρος διεσπαρμένη ἐν τοῖς ποιή-
μασιν αὐτοῦ. Εἷς τινα κατὰ τῆς Ἰρλανδίας ἐκ-
δρομὴν του, ὁ Ὄσσιανός ἠγαπήθη ὑπὸ τῆς Ἐβι-
ραλλίνης, θυγατρὸς τοῦ φιλοξένου Βράνου, βασι-
λέως τοῦ Ρέγου. Ἐν τινι ποιηματίῳ αὐτοῦ, ἀποτει-
νόμενος πρὸς τὴν νύμφην αὐτοῦ Μαλβίνα, γέρων
ἤδη καὶ τυφλός, ἀναπολεῖ μετὰ πάθους τὰς ὡ-
ραίας ἐκείνας στιγμὰς τῆς νεότητός του, καθ' ἃς,
διαπλεύσας, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, τὰ μελανὰ τῆς λί-
μνης Λέγου ὕδατα, ὕπως ζήτησιν εἰς γυναικα
παρὰ τοῦ Βράνου πατρὸς της τὴν μελανὴν κόμην
ἔχουσαν Ἐβιραλλίνην, εἶδεν αὐτὴν ἐντὸς τοῦ με-
μονωμένου θαλάμου της, καὶ ἡ ἐρατεινὴ αὐτῆς
ὄψις διέχυσε αἰφνιδίαν χαρὰν εἰς αὐτὸν καὶ ἐμει-
δίασεν ἡ καρδία του. Ὁ Ὄσσιανός ἔλαβεν ἕνα υἱόν,
τὸν Ὁσκάρ, τοῦ ὁποίου τὰ ἀνδραγαθήματα ἐξύ-
μνησεν ἐν τῷ ποιήματι τῷ φέροντι τίτλον, ἡ
κατὰ τοῦ **Καρουσίου** μάχη, εἰς δὲ τὸ πρῶτον ἡ

σμα τῆς Τεμόρας περιέγραψε τὸν ἐν μέσῳ τῆς μάχης συμβάντα θάνατόν του. Οἱ λόγοι τοὺς ὁποίους ἐκφωνοῦσι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὅ, τε πάππος αὐτοῦ Φινγάλλος, καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ Ὀσσιανός, ὡς καὶ ἐκείνους οὓς προφέρει διὰ τελευταίαν φορὰν ὁ ψυχορράγων Ὀσκάρ, μετέχουσι τοσούτου πάθους, ὥστε μᾶς δίδουσι τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα. Ὁ Φινγάλλος πρῶτος δραμῶν, καὶ ἰδὼν τὸν ἀγαθὸν νεανίαν φρονευσμένον. « Ἐπεςες, Ὀσκάρ, ἀνεφώνησεν, ἔπεςες, ἰσχυρὲς, ἐν μέσῳ τῆς πορείας σου. Ἡ καρδία τῶν γερόντων πάλαι ἀνωθέν σου προβλέπουσα τὰς μελλούσας νίκας σου. Ἀλλ' οἴμοι! ὁ θάνατος ἤδη ἀφαιρεῖ αὐτὰς ἀπὸ τῆς ἱστορίας σου. Πότε ἄρα θέλει ἐπανελθεῖ ἡ χαρὰ εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Σέλμας; πότε θὰ λήξωσι τὰ θρηνητικὰ ἄσματα! Φεῦ! Πίπτουσιν, εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἅπαντες οἱ ἀπόγονοί μου, καὶ τελευταῖος πάντων τῶν συγγενῶν του θὰ πέσῃ ὁ Φινγάλ. Ἡ ἀρχαία μου φήμη θέλει διαλυθῇ, καὶ ἄνευ φίλων θέλει μείνει τὸ γῆράς μου· ἐγὼ δὲ θέλω καθίσει ἐξωθεν τῆς οἰκίας μου, ὡς φαιὸν νέφος, χωρὶς νὰ ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐπανελθῇ ἐκ τῆς νίκης εἰς τῶν υἱῶν μου. Ὡ Μόρβεν, θρήνει, θρηνεῖτε ἥρωες! ὁ Ὀσκάρ δὲν ἐπανερχεται πλέον. » Ὁ ἡμιθανὴς Ὀσκάρ τότε, ἀναβλέψας κύκλῳ καὶ ἰδὼν περὶ αὐτὸν τοὺς τεθλιμμένους φίλους, ὕψωσε δι' ἐνὸς στεναγμοῦ τὸ λευκὸν στήθος. « Αἶ θλιβεραὶ φωναὶ, εἶπε τότε, τῶν ἀρχαίων συμπολεμιστῶν μου, οἱ ὀλολυγμοὶ τῶν κυνῶν καὶ ὁ ἥχος τῶν θρηνητικῶν ἁσμάτων ἐμαλάκουν τὴν ψυχὴν τοῦ Ὀσκάρ, εἰς ἣν ἦτο ἄγνωστος ἡ μαλθακότης, τὴν ψυχὴν μου ἥτις ὁμοιάζε τὸν χάλυδα τῆς σπάθης μου. Πλησίασε, ὦ Ὀσσιανέ! φέρε με εἰς τοὺς ἀγαπητοὺς λόφους μου, εἰς δὲ τὴν στενὴν τῆς ἀναπαύσεώς μου κατοικίαν ἐναπόθεσον τὸ ἐξ ἐλάφου κέρας μου καὶ τὴν σπάθην μου (α). Ἰσως ἡμέραν τινὰ ὁ χεῖμαρρος θέλει παρὰσῶρ τὸ χῶμα τοῦ τάφου μου· ὁ κυνηγὸς τότε τοῦ λειμῶνος θὰ εὕρῃ τὴν σπάθην μου αὐτὴν, καὶ θὰ εἴπῃ· « αὕτη εἶναι ἡ σπάθη τοῦ Ὀσκάρ ». Τελευταῖος ὁ Ὀσσιανὸς ἀπευθύνει τοὺς ἐπομένους θρήνους πρὸς τὸν τὰ λείψαντα πνέοντα υἱόν του. « Ἐπεςες λοιπὸν καὶ σὺ, ὦ υἱέ τῆς φήμης μου; Γίέ μου Ὀσκάρ, δὲν θὰ σὲ ἴδω πλέον! καὶ ὅταν ἄλλοι θ' ἀκούωσι νὰ γίνηται λόγος περὶ τῶν υἱῶν των, ἐγὼ δὲν θ' ἀκούσω πλέον περὶ

σοῦ λέξιν; Ἦδη βλέπω νὰ φύηται ἐπὶ τοῦ τάφου σου τὸ βρύον· περὶ αὐτὸν δὲ ἀκούω τοὺς θρήνους τῶν ἀνέμων, οἵτινες σὲ κλαίουσιν. Οἴμοι! ἄνευ σοῦ ἐφεξῆς θέλει γίνεσθαι ἡ μάχη, ἄνευ σοῦ θὰ καταδιώκωνται εἰς τὰ δάση αἱ ἐλαφραὶ δορκάδες· ἀλλ' ὅμως ἐπιστρέφων ποτὲ ἀπὸ τῆς μάχης ἢ ἀπὸ τῆς ξένης χώρας ὁ πολεμιστὴς θὰ εἴπῃ.— Παρὰ τὸν βύακα τῆς πηγῆς εἶδον τάφον τινὰ ἐνθα κατοικεῖ εἰς ἀνδρείους· τοῦτον ἐφόνευσεν ἐν τῇ μάχῃ ὁ πρῶτος τῶν στρατηγῶν Ὀσκάρ, ὁ ἐπὶ τοῦ ἄρματος γεννηθεὶς Ὀσκάρ.— Ἰσως ἀκούσω τοὺς λόγους του τούτους, καὶ τότε ἀκτὶς χαρᾶς θέλει εἰσδύσει εἰς τὴν καρδίαν μου. »

Ἡ λύπη τοῦ Ὀσσιανοῦ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὀσκάρ διετηρήθη ἐπὶ πολὺ, καὶ ὅταν ἕτερός τις Βάρδος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλπίνου, παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ τῷ διηγηθῇ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του, ὁ γέρον Ὀσσιανὸς ἀπαντᾷ πρὸς αὐτὸν διὰ τῶν ἐπομένων στίχων·

Πικρίας μεγάλης, υἱέ τοῦ Ἀλπίνου,
Τί θέλεις ν' ἀνοίγῃς κλεισμένην πηγὴν;
Τὸν θάνατον θέλεις νὰ μάθῃς ἐκεῖνου
Τοῦ δόντος μοι τόσῳ καιρίῳ πληγὴν;

Τὰ δάκρυα ρέουν θολὰ καὶ ἀφθόνως,
Καὶ ἅμα σκοτίζου ὕγρους ὀφθαλμούς.

Πικρὰς ἀναμνήσεις, ὦ φίλε, ἀπόνως
Ἐγείρεις κ' ἐντός μου ἀγρίους παλμούς.

Τὸν θάνατον τέκνου νὰ ψάλλω ἀνδρείου
Πῶς θέλω ἰσχύσει πατὴρ δυστυχῆς!

Ὀσκάρ! θὰ σὲ ἴδω πρὶν φύγῃ τοῦ βίου,
Ἐν τῇ κρύῃ τῇ στέρῃ πρὶν ἐμβῶ τῆς γῆς!

Ἀλλ' ἔπεςεν, οἴμοι! καθὼς ἡ Σελήνη,
Ἢ ὡς τοῦ ἡλίου ὁ δίσκος αὐτὸς
Τὰ νέφη ὁπότεν ἡ θάλασσα χύνῃ
Ἐπάνω εἰς βράχους κ' εἰς δάση ἐντός.

Ἐγὼ δὲ ὁ ἄθλιος ἔρμος στένω,
Καὶ φθίνω τοῦ Μόρβεν ὡς δρυὲς γηραιά·
Τοὺς κλάδους μου σχίζει, καὶ στέλεχος μένω.
Ὀργὴ τρικυμίας, ὀργὴ κραταιά.

Ἀλλ', ὦ τοῦ Ἀλπίνου υἱέ, δὲν ἐθλάσθη
Ὁ νέος ὡς χόρτον ἀγροῦ περιττόν·

Εἰς αἶμα ὁ ἥρως ἀνδρῶν ἐχορτάσθη,
Καὶ φρίκης ἐπλήρου τὸν γαῦρον στρατόν.

(α) Ὁμοίον τι ἀπαντᾶται καὶ εἰς τι δημοτικὸν ἑλληνικὸν ἄσμα.

Ἀκολούθως ὁ ποιητὴς ἐγκαταλείπει τὴν ἀλγεινὴν δι' αὐτὸν διήγησιν, καὶ μεταβαίνει εἰς ἑτέραν, ἄλλον τινὰ Ὀσκάρ ἔχουσιν ἀντικείμενον.

Ὁ Ὀσκάρ, ὁ υἱὸς τοῦ Ὀσσιανοῦ εἶχε γυναῖκα, εἶτε ἐρωμένην, τὴν ξανθὴν Μαλβίαν, ἧς οἱ βραχίονες ἦσαν τορευτοὶ, ἡ δὲ φωνὴ ὁμοίαζε τὸν γλυκὺν ψιθυρισμὸν τῆς Ἄρπης, ὅστις πρὸς τὸ ἐσπέρας ἔρχεται ἐλαφρῶς ἐπὶ τῶν δροσερῶν πετερίγων περιβομβήσεως αὐρας. Ὁ Ὀσκάρ ἡγάπα περιπαθῶς αὐτὴν, διὸ πρὶν ἐφορμῆση κατὰ τοῦ ἔχθρου εἰς τινα μάχην, οὕτω πως συσταίνει αὐτὴν τῷ πατρί του.

Ἀλλὰ ἐν ἐγὼ νεκρὸς ἐκεῖ, ὦ πάτερ, μείνω, τοῦ ἔρωτός μου τὴν τερπνὴν μὴ λησμονῆς ἀκτίνα. Τοὺς κρυφαλλώδεις ὤμους τῆς, τὸ γῆθός τῆς ἐκεῖνο, Μὴ λησμονῆς τὴν φίλην μου λευκώλενον Μαλβίαν.

Ἐπὶ τοῦ λόφου στίλβουσιν οἱ τρυφεροὶ τῆς ὤμοι, καὶ κύπτει καὶ παρατηρεῖ ὅσον βύακα τοῦ ψάλλει.

ἔχει πυρὰς τὰς παρειάς, καὶ ἡ ξανθὴ τῆς κόμη Δέρει τὸ στῆθος τὸ λευκὸν τοῦ δι' ἐμένα πάλλει.

ὦ, δέομαί σου, πάτερ μου, σὺ παρηγόρησέ την, Κι' ἄς μάθῃ ἐναέριον πῶς ἦρα κατοικίαν.

Ἄν θέλῃ δὲ νὰ με ἰδῇ ἐντὸς νεφῶν, εἰπέ την, ὅα καταβῶ εἰς τοῦ βουνοῦ τὴν ἄκραν ἐρημίαν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὀσκάρ ἔμεινεν ἡ νέα κόρη παρήγορος καὶ ὀδηγὸς τοῦ τυφλοῦ Βάρδου. Ἡ Μαλβίνα ἦν ἡ μουσα αὐτοῦ, καὶ τὴν Μαλβίαν, ἧς ἡ ὄψις ὁμοίαζε τὸ ἄνω τῆς Λένας ἐμφανιζόμενον οὐράνιον τόξον, ἐπικαλεῖται συνεχῶς ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ. Ὅταν, λόγου χάριν, τὸ φῶς τῆς ποιήσεως διχάζεται ἐντὸς τῆς ψυχῆς τοῦ Ὀσσιανοῦ, καὶ θέλῃ νὰ ψάλλῃ τοῦ Ὀσκάρ τοὺς θριάμβους, παρὰ τῆς Μαλβίνας ζητεῖ τὴν ἄρπην του, ἡ ὅταν, μετὰ τὴν ἐξιστόρησιν τῶν ἐν τῇ μάχῃ τῆς Ἰνιστόρης ἀνδραγαθιῶν τοῦ Ὀσκάρ, ἐπιθυμεῖ νὰ λάβῃ ἀναψυχὴν τινα, τὴν Μαλβίαν προσκαλεῖ ὅπως τὸν ὀδηγήσῃ ὑπὸ τὴν ὠραίαν καρύαν, ὅπου ὁ ψιθυρισμὸς τῆς δρυὸς δὲν ἐλλεῖπει, καὶ ὅπου ἀκούεται ὁ μεμακρυσμένος τοῦ χειμάρρου ἦχος. Ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου ἐκείνου λαμβάνει τότε ἡ καλὴ Μαλβίνα τὴν ἄρπην, καὶ ψάλλουσα τὸ τερπνὸν τῆς Σέλμας ἄσμα, χύνει γλυκὺν τὸν ὕπνον ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ Ὀσσιανοῦ.

Ἡ Μαλβίνα αὕτη ἀπέθανε μετὰ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ὁ Οἰδίπους οὗτος δὲν ἐζῆσε πολὺ, μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ἀντιγόνης του. Ὁ Ὀσσιανὸς ἐτελείωσε βραχέως τὰς ἡμέρας του ὑπὸ τὴν φιλόξενον στέ-

γην τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλπίνου, τουτέστιν ἐρημίτου τινὸς χριστιανοῦ, ὅστις εἶχε ζητήσει ἄσυλον εἰς τὰ ἀπρόσιτα ἐκεῖνα τῆς Καληδονίας ὄρη, φεύγων τὰς καταδιώξεις τοῦ Διοκλητιανοῦ.

Ὡς δεῖγμα τῆς ὀσσιανικῆς ἐπικῆς ποιήσεως δημιουργούμενον ἐνταῦθα ἐμμέτρως μεταπεφρασμένον μέρος τοῦ πρώτου ἔσματος τοῦ Φινγάλλου, οὗ ἡ ὑπόθεσις ἔχει ὡς ἔπεται.

Ὁ Κουκουλλῖνος, υἱὸς τοῦ Σέμου, καθήμενός μόνος ὑπὸ τι δένδρον τῆς πόλεως Τούρης, ἐνῶ οἱ λοιποὶ αὐτοῦ στρατηγοὶ εἶχον ἐξέλθει εἰς θήραν ἐπὶ τοῦ πλησίον ὄρους τῆς Κρόμλας, λαμβάνει τὴν ἀγγελίαν παρὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ τοῦ Μοράν, υἱοῦ τοῦ Φειτίου, ὅτι ὁ Σβαράνος ἐξετέλεσεν ἀπόβασιν ἐν τῇ χώρᾳ του. Ὁ Κουκουλλῖνος συγκαλεῖ ἀμέσως τοὺς ἀρχηγούς τοῦ ἔθνους, καὶ ἐν συμβουλίᾳ συζητεῖται ἂν συμφέρῃ νὰ συναφθῇ μάχη κατὰ τοῦ ἔχθρου. Ὁ Κόναλ, στενὸς τοῦ Κουκουλλίνου φίλος, γνωμοδοτεῖ ὅτι πρέπει ν' ἀναβληθῇ ἡ μάχη μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Φινγάλλου. Ἀλλ' ὁ Κόλμαρ, ὁ υἱὸς τοῦ Μάτα, συμβουλεύει νὰ προσβληθῇ ἀμέσως ὁ ἔχθρός. Ὁ Κουκουλλῖνος, καὶ ἄλλως ἐπιθυμῶν τὴν μάχην, συντάσσεται μετὰ τὴν γνώμην τοῦ Κόλμαρ. Ἐπιθεωρῶν τὸν στρατὸν, παρατηρεῖ τὴν ἀπουσίαν τριῶν τῶν ἀνδρειότερων τοῦ στρατηγῶν, τοῦ Φεργούστου, Δουκομίνου καὶ Κατθάρου. Ἐν τούτοις φθάνει ὁ Φεργούστος καὶ ἀναγγέλλει τῷ Κουκουλλίνῳ τὸν θάνατον τοῦ Δουκομίνου καὶ Κατθάρου. Ὁ Σβαράνος διακρίνει μακρόθεν τὸν στρατὸν τοῦ Κουκουλλίνου καὶ πέμπει ὡς πρόσκοπον τὸν υἱὸν τοῦ Ἄρνου, συνάμα δὲ παρατάσσει τὸν ἴδιον αὐτοῦ στρατὸν εἰς μάχην. Οἱ δύο στρατοὶ συμπλέκονται μετὰ ταῦτα, ἀλλ' ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς ἡ μάχη μένει ἀμφίβολος. Ὁ Κουκουλλῖνος, κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, προσκαλεῖ τὸν Σβαράνον εἰς συμπόσιον διὰ τοῦ Βάρδου τοῦ Καρίλου, ἀλλ' ὁ Σβαράνος ἠρνήθη νὰ δεχθῇ τὴν πρόσκλησιν. Ὁ Καρίλος διηγείται τῷ Κουκουλλίνῳ τὴν ἱστορίαν τοῦ Γριδάρ καὶ τῆς Βρασσίλλης, διὰ συμβουλῆς δὲ τοῦ Κόναλ, πέμπονται πρόσκοποι τινὲς εἰς κατόπτεισιν, καὶ οὕτω λήγει ἡ πρώτη τοῦ δράματος ἡμέρα.

Εἰς τ' ἄρρηκτα τείχη τῆς Τούρης ἐκεῖνος ἵπ' εὖσκιον δένδρον θαλλούσης δρυὸς

Ὁ εὐτολμος στέκει σιγῶν Κουκουλλῖνος, Ἐμπρός του δὲ κεῖται ἀργὸς θυρεός.

Τὸν ἥρω Καίρβην ἐσκέπτετο τότε,
Εἰς μάχην ὃν εἶχε νικήσει θερμῇ,
Μορὰν τοῦ Φειτίου τὸ τέκνον ὁπότε
Εἰς κρίσιμον φθάνει ἐμπρὸς τοῦ στιγμῆν.

« Ἀνάστα, τῷ λέγει, φρικτὲ Κουκουλλίνε,
Ὀρμουῦν τοῦ Σβαράνου αἱ νῆες ὄρω·
Πολὺ τῶν ἐχθρῶν μας τὸ στρατεύμα εἶναι,
Πολλοὺς τῆς θαλάσσης ἀνδρείους μετρώ. »

— Ἀείποτε τρέμεις υἱὲ τοῦ Φιτίου,
Ἡρὸς τοῦτον ἀντίπεν ὁ Ἄναξ εὐθύς·
Πολλὰς μυριάδας στρατοῦ ἀπαισίου
Ἐμπρὸς σου ἀπλώνει ὁ φόβος χυθείς.

Ὁ Ἄναξ, πιστεύω, τῶν λόφων θὰ ἦναι
Ὡς σύμμαχος ὅστις προφθάνει ἐδῶ.

— ὦ ὄχι, τῷ εἶπε, κλεινὲ Κουκουλλίνε,
Συνέβη ἐκεῖνον ἐγὼ νὰ ἰδῶ.

Τὰ ὄπλα τοῦ λάμπουν καὶ στίλβουν δεινῶς,
Καὶ φαίνεται νῆσος ὥσει κρυσταλλίνῃ,
Καὶ λόγχην βαστάζει ὡς δρῦν κεραυνὸς
Τῶν φύλλων τῆς δίχα ὁπότεν ἀφίνῃ.

Τῆς νέας Σελήνης πολὺ προσεγγίζει
Τὸ σχῆμα ἡ τόση ἐκεῖνου ἀσπίς.
Ὡς νέφος ἐπάνω τοῦ ὅρους, καθίζει
Κ' ἐκεῖνος ὁμοίως εἰς πέτραν ἀκτῆς.

ὦ ἐξοχε, εἶπον, ἐν μέσῳ θνητῶν,
Τί στέκεις; αἱ χεῖρες πολλαὶ τῶν ἀνδρείων,
Καὶ ὅμως εἰς Τούρην πολλοὶ τῶν βροτῶν
Δεικνύονται ἔτι ἐπὶ τῶν πυργίων.

Πλὴν, εἶπεν ἐκεῖνος μὲ ἦχον βαρὺν,
Ὡς κύματος ἦχον δεινῶς θραυομένου·
« Τίς ἴσος μου εἶναι; τίς ἦτο καὶ πρὶν;
Τίς ἄτρομος μένει ἐμοῦ μαχομένου;

Ναί! μόνος τοῦ Μόρβεν ὁ ἥρω Φινγάλλος
Ἐτόλμησ' ἐμπρὸς μου ποτὲ νὰ σταθῇ,
Τῆς πάλης δ' ἐκείνης ὁ ἄγριος σάλος
Τοῦ ρύακος ἄνω τὸν ροῦν ἀπώθει.

Ἐκεῖ εἰς τοῦ Μάλμωρ τὸν λεῖον λευκῶνα
Ἡμέρας οἱ δύο παλαιομέναι τρεῖς·
Οἱ βράχοι 'ς τὸν ἄγριον τρέμουν ἀγῶνα,
Καὶ φρίσσουν τοῦ δάσους ὑψίκομοι δρυς.

Εἰς δὲ τὴν τετάρτην ὁ ἥρω Φινγάλλος
Πῶς ἔπες' ὁ μέγας Σβαράν ἡττηθείς
Καυχᾶται, ἀλλ' ὅμως ἀρνείται ὁ ἄλλος
Πῶς ἔκλινε γόνυ ποτὲ φοβηθείς. »

Ἐνώπιον ὅθεν, καὶ σὺ Κουκουλλίνε,
Φρικτοῦ ὑποχώρει τοιοῦτου ἀνδρός,
Εἰς οὗ τὴν ἀνδρείαν τοῦ Μάλμωρ ἐκείναι
Αἱ θύελλαι μόλις ἰσοῦνται ὠχρῶς.

— ὦ! ὄχι! κραυγάζει βαρέως ἐκεῖνος·
Ἐγὼ νὰ ἐνδῶσω ποτὲ εἰς θνητόν!
Ἦ μέγας ὁ ἥρω θὰ ζῇ Κουκουλλίνος,
Ἦ καὶ ἂς ἀνοίξῃ ἡ γῆ δι' αὐτόν.

Τὸ δόρυ μου λάβε, υἱὲ τοῦ Φειτίου,
Καὶ τρέξε' εἰς τὴν θύραν τῆς Τούρης ἀσπίς
Κρεμάται μεγάλη Καθάρ τοῦ ἀνδρείου
ὦ, κρούσε σὺ ταύτην πολλάκις καὶ δίς.

Δὲν εἶναι ὁ ἦχος τῆς ἦχος εἰρήνης!
Ἐκεῖ εἰς τοὺς λόφους θ' ἀκούσουν πολλοί. »
Ἵπάγει καὶ κρούει ἀσπίδος χαλκίνης
Τὸ κοῖλον, καὶ ἦχος θανάτου λαλεῖ.

Ἀντήχησαν τότε καὶ λόφοι καὶ βράχοι,
Ὁ ἦχος ἐχύθη τοῦ δάσους ἐντός·
Ὁ ἐνδοξος Κούρας προφθάνει ἐν τάχει,
Καὶ λόγχην ἀρπάζει ὁ Κόναλ αὐτός.

Κτυπᾷ τοῦ Κρουγάλου τὸ ἐκλευκον στῆθος·
Ἀφίνει ἐλάφους τοῦ Φῆ ὁ υἱός·
Λογάντη, Ρονάρε, μεγάλοι τὸ ἦθος,
Ἰδοὺ, ὁ τῆς μάχης λαλεῖ θυρεός.

Ἐνταῦθα τὰ ξίφη, τὰς κόρυς ἐδῶ!
'Σ τὰ ὄπλα ὁρμάτε. Τὴν κόρυν ἐνδύσου,
Γιὰ τῆς θαλάσσης! ὦ, ναί, θὰ ἰδῶ
Πῶς παίζεις, Κολμάρε, τὸ λάμπον σπαθί σου.

Τί ἴστασαι, Ποῦνε; ἡ μάχη σιμώνει!
Τί Κάλτε, καὶ Κάρβαν, τί ἔτε, ὀκνεῖς;
Τὴν ρόδινον Κρόμλαν, σὺ τώρα λησιμόνει·
Τῆς Λένας τὰ δάση σὺ, πάλιν πονεῖς;

Καὶ σὺ ἐκ τῆς Μόρνης, ὦ Κάλτε, προχώρει·
'Σ τοὺς πόδας σου θέσε ἀνέμου πτερὸν!
Τὸ νέον πλευρόν σου ξανοίγω 'ς τὰ ὄρη
Λευκὸν ὡς θαλάσσης ἄγριος ἀφρόν.

Τοὺς βλέπω! προβαίνουν με βῆμ' ἀνδρικόν!
 Ἀγέρωχος τόλμη τοὺς πάντας ἐκκαίει·
 Ἀνάμνησις, ἄλλως, ἀρχαίων νικῶν
 Ὡς τὰ στήθη των μέγα τὸ θάρρος ἐκχέει.

Τὸ ὄμμα των φλόγας ἐκπέμπει πυρὸς,
 Κ' ἐχθροὺς εἰς τὴν λάλον ζητεῖ παραλίαν·
 Ὡς, ἕκαστον ξίφος ἐκάστης χειρὸς
 Ἀστράπτει με λάμψιν συγχῶς ἀπαισίαν.

Ἀπὸ τοῦ βουνοῦ του, ὡς χεῖμαρρὸς ῥέων,
 Δεινῶς ὀλολύζων ἐρρίφθη καθείς,
 Καθεὶς ἐκεῖ στίλβει προγόνων ἀρχαίων
 Κομφῶς πανοπλίαν λαμπράν ἐνδυθεὶς.

Ὅπισω δὲ τόσων Ἀνάκτων καλῶν
 Νὰ ἔπαται βλέπω στρατὸς διαφορῶν,
 Ὡς σύμπλεγμα μαῦρον πυκνῶν νεφελῶν
 Ὅπισω πυρίνων φρικτῶν μετεώρων.

Τῶν ὅπλων ἀκούω κλαγγὴν φοβεράν,
 Καὶ πέταται ἄνω τὸ ἄσμα τῆς μάχης.
 Οἱ κύνες κραυγάζουν. Ὡς, τί ζωηράν
 Βοὴν ἀντηχοῦσι τῆς Κρόμλας αἱ ῥάχαις!

Ἐπὶ τοῦ ἐρήμου τῆς Λένας λειμῶνος
 Ἐστάθησαν ἑλὸς, καὶ ὅλον σκια
 Ἐκάλυψ' ὡς ὅταν οὐμίχλη χειμῶνος
 Ἐπάνω τῶν λόφων καθίζει φαιά.

Ὡ! χαίρετε φίλοι, υἱοὶ τῶν κοιλάδων,
 Φονεῖ ὁ Κουλλίνος (1), ὦ, χαίρετε, ναί!
 Θηρίων ἀγρίων φονεὶς καὶ δορκάδων,
 Ἀγῶν ἐδῶ ἄλλος καὶ θῆραι καὶ ναι.

Υἱοὶ τοῦ πολέμου! εἰπῆτε λοιπόν!
 Ν' ἀρχίσωμεν πρῆπει ἀγρίαν ὑσμίνην,
 Ἡ μὴ τοῦ Λουκλίνου κάνεις σας σκοπὸν
 Ν' ἀφήσῃ μὴ ἔχει τὴν φίλην Ἐρίνην;

Οὐμίλει, Κονάλλε, ὦ ἄνθος ἀνδρείων!
 Ἀσπίδων σὺ θλάστω, τί τῶρα σιγῆς;
 Κατὰ τοῦ Λουκλίνου εἰς μάχης πεδίων
 Πολλάκις εὐρέθης κ' εἰς μαύρας σφαγὰς!

— Κουλλίνε! τῷ εἶπεν ἐκεῖνος καὶ κλίνει·
 Ἡ λόγχη Κονάλλου ἀκόμη τρυπᾷ,
 Νὰ λάμπῃ εἰς τὴν μάχην πολὺ ἀγαπᾷ,
 Πολὺ εἰς τὸ αἶμα ἡρώων νὰ πίνη.

(1) Ἀντὶ Κουκουλλίνου.

Ἡ χεὶρ πλὴν τὸ ὄπλον ἂν δράττη γοργῶς,
 Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης κυτπᾷ ἡ καρδιά,
 Σὺ δὲ ὁ καὶ ἄλλων μαχῶν στρατηγὸς
 Ἴδε τοῦ Σθαράνου τὰ ἄπειρα πλοῖα.

Ἰστῶν μεστὴ εἶναι μακρὰ παραλία,
 Καὶ εἶναι ὡς λίμνης εὐρὺς καλαμῶν·
 Καὶ φαίνονται δάση τὰ τόσα του πλοῖα
 Ἐὰν με χιόνα τὰ σκέπη χειμῶν.

Πολὺς ὁ στρατὸς του καὶ μέγας προβαίνει!
 Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης κηρύττομ' ἐγώ.
 Κάνεις τὴν ὁρμὴν του νὰ τρέψῃ δὲν μένει
 Ἐκτὸς τοῦ Φινγάλλου, ὦ τότε σιγῶ!

Ναί, μόνος ἐκεῖνος ὁ ἥρωας Φινγάλλος,
 Ὁ τρέπων ἀνδρείους πολλοὺς εἰς φυγὴν,
 Ὡς σίφων ποῦ πίπτει δεινὸς καὶ μέγας
 Τὴν κούφην σκορπίζων κ' εὐκίνητον γῆν.

Πρὸς τοῦτον δὲ τότε ἀπήντησ' ἐκεῖνος
 Τοῦ Μάτα ὁ μέγας υἱὸς προπετῶς!
 — Ἀνδρεῖέ μου, σῶζου λοιπὸν ἀκινδύνως
 Εἰς τοὺς πατρικοὺς σου τοὺς λόφους ἐντός.

Ἐκεῖ τῶν ἀνδρείων δὲν τρέχει τὸ αἶμα·
 Ἡ λάμψις δοράτων δὲν φθάνει ποτέ.
 Ἐκεῖ τὰς ἐλάφους τῆς Κρόμλας πολέμα,
 Καὶ εἰν' αἱ δορκάδες καλοὶ μαχηταί.

Πλὴν σὺ, ὦ τοῦ Σέμου υἱέ, ἐρρωμένως
 Ἐν μέσῳ σὺ τρέξε τῶν γαύρων στρατῶν,
 Καὶ πᾶν τοῦ Λουκλίνου ἀνάστω τὸ γένος
 Ἐπάνω πτωμάτων ἀνδρείων πατῶν.

Ὡ ναί, εἰς τὴν χώραν αὐτὴν τῶν χιόνων
 Κανὲν πλοῖον κάμε ποτὲ μὴ φάνῃ,
 Κανὲν νὰ μὴ πλεύσῃ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον
 Εἰς τὴν παραλίαν αὐτὴν ἀποινεῖ.

Ὡ σεῖς τρικυμῖαι φρικταὶ ἱνισφέλλης,
 Σεῖς στρόβιλοι, νέφη, ὁρμήσατ' ἐμπρός.
 Ὡ, εἴθε ὁ Κόλμαν νὰ πῆσῃ νεκρὸς
 Ἐν μέσῳ ἀγρίας καὶ μαύρης θυέλλης!

Νεκρὸς, ναί, ἄς πῆσῃ ὑπὸ καταιγίδος
 Ἐὰν ἀπλῆς θήρας ὁ ἥχος ποτὲ
 Τὸν ἑτερφεῖν ὅσον αἱ κοιλίαι ἀσπίδος
 Ὅπότεν μηνύουν τὴν μάχην βρονταί.

— Παράτολμε Κόλμαν, ἀπάντα ἡσύχως
Ὁ Κόναλ, δὲν εἶδον ποτὲ τὴν φυγὴν!

Τῆς φήμης μου εἶναι μικρὸς μὲν ὁ ἥχος,
Πολλοὺς ὅμως εἶδα νὰ πίπτουν ἔς τὴν γῆν.

Ἐς τοὺς λόγους μου, Σέμου υἱέ, νὰ πεισθῇς!
Ἵπὲρ τοῦ Κορμάνου τοῦ νέου ὀφείλεις

Πολὺ νὰ φροντίσης· καὶ δῶρα εὐθὺς
Λοιπὸν τῷ Σβαράνῳ σοὶ λέγω νὰ στείλῃς.

Ἐς αὐτὸν ἔτι δῶσε τὰ ἥμισυ δάση
Ἐκ Μόρβεν μὲ τάχος καὶ ῥώμην πολλήν.
Ὡστότου ὁ μέγας Φινγάλλος νὰ φθάσῃ
Τοιαύτην σοὶ δίδω ἐγὼ συμβουλὴν.

Εἰάν προτιμήσης τὸν πόλεμον ὅμως,
Τὴν λόγῃν μου τότε, τὸ λάμπον σπαθὶ
Ἀρπάξω, κ' ἐν μέσῳ χιλιῶν ἀτρόμως
Τὸν Κόναλ θὰ ἴδῃς ἐχθρῶν νὰ ῥιφθῇ...

— Ναί, ναί, ὁ Κουλλίνος προσέθηκε, ναί!
Ὁ ἥχος τῶν ὅπλων πολὺ μὲ ἠδύνει

Προάγγελιο ὅσον βρονταὶ θεριναὶ
Βροχῆς, ἥτις δῖψαν τῆς ὅλης γῆς σβύνει.

Λοιπὸν ἄς συνέλθουν οἱ πάντες εὐθύς·
Καθεὶς εἰς τὰς τάξεις ἄς ἔμβῃ ἐν τάχει·
Ἐπὶ τὸ πεδίον ἄς σπεύσῃ καθεὶς,
Ὡ! θέλω νὰ ἴδω τὰ τέκνα ἐν μάχῃ

Ἀστράπτοντα ὥσπερ ὁ ἥλιος πρὶν
Ἡ λαίλαψ ἀγρίας νεφέλας ἀθροίζῃ,
Καὶ ἄνεμος σείῃ τῆς Μόρβεν τὴν δρυῖν,
Καὶ ἥχος βραχνῶδης ἔς τὰ δάση σφυρίζῃ.

Δίδοντες πέρας εἰς τὴν μικρὰν ταύτην περὶ
Ὀσσιανικῶν ποιήσεων πραγματεῖαν, δὲν νομίζομεν
ἀναρμόδιον νὰ ἀναφέρωμεν τελευταῖον τὴν κρίσιν
ἣν ἐπέφερεν ἐπ' αὐτῶν ὁ κριτικὸς Βιλλεμαίνος. Ὁ
Γάλλος οὗτος σοφὸς ἀποδίδει τὴν μεγάλην ἐπιτυ-
χίαν τῶν ποιήσεων ἐκείνων εἰς τὸ ὅτι τὰ ἐν αὐταῖς
ἐκφραζόμενα αἰσθήματα ἦσαν τὰ αἰσθήματα τοῦ
ν.ἡ. αἰῶνος, καθ' ὃν ἐδημοσιεῖσθαι ὑπὸ τοῦ με-
τασκευαστοῦ αὐτῶν Μακφερσῶνος.

Ἡ ῥεμβώδης ἐκείνη μελαγχολία, τὸ ἀόριστον
θηρησκευτικὸν αἶσθημα, τὸ αἶσθημα ἐκείνο
τῆς λύπης τὸ κατέχον θέσιν λατρείας, ἅτινα
τολμηρῶς καὶ προποτύπως ἐξεφράσθησαν, ἥ-

ρεσαν ἄρα, διότι ὑπὸ ὁμοίων αἰσθημάτων κατεί-
χοντο οἱ ἀναγνώσται τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐκ
τούτου ἐξάγει ὁ κριτικὸς οὗτος ὅτι ἐξ ἀνάγκης ἡ
ποίησις ὅπως ἀρέσκει ὀφείλει νὰ ἦναι σύγχρονος
καὶ ἐθνικῇ.

Γ. Ε. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΚ ΠΕΙΡΑΙΩΣ.

Ὅταν ζητῶ νὰ ἐνθυμηθῶ τὰς εὐτυχίας τῆς
ζωῆς μου, παρατηρῶ ὅτι δὲν ἐπέτυχα καμμίαν
ἐξ ὧν ἐπεζήτησα.

Αἱ εὐτυχίαι εἶναι ὡς τὸ κυνήγιον· ὅταν σκο-
πεύῃ τις ἀπὸ μακρὰν ἀποτυγχάνῃ.

Αἱ εὐτυχίαι τὰς ὁποίας ἐνθυμοῦμαι ἦλθον πρὸς
ἐμὲ μόναι των. Ἡ εὐτυχία θεωρεῖται ἀπὸ πολ-
λοὺς ὡς μέγα πρᾶγμα στερεὸν καὶ φαντασιώδες
τὸ ὁποῖον ζητοῦσι ὁλόκληρον ὁμοῦ· ὡς ἀδάμας
ὑπερμέγιστος τὸν ὁποῖον καθ' ἅπασαν αὐτῶν τὴν
ζωὴν ἐπιζητοῦσι μακινῶδες. Ὁμοιάζουσι μὲ ἕνα
γνώριμόν μου βοτανικόν ὅστις δὲν ὄνειροπο-
λεῖ ἄλλο, εἰμὴ πῶς νὰ εὕρῃ ἐν κυανοῦν ῥόδον,
ὅπερ καὶ ἐγὼ ἡ ἰδίᾳ ἐζήτησα, ἀλλ' εἶναι δυσκο-
λότερον νὰ εὕρεθῇ ἀπὸ τὸν ἀδάμαντα. Ἀφ' οὗτου
τὸ ὄνειροπόλημα τοῦτο ἐχώθη εἰς τὸν ἐγκέφαλον
τοῦ πτωχοῦ αὐτοῦ, δὲν εὕρισκει πλέον εἰς τὰ
ἄλλα ἄνθη οὐδὲ καλλονὴν οὐδὲ ἄρωμα.

Ἡ εὐτυχία δὲν εἶναι ἐν κυανοῦν ῥόδον· ἡ εὐτυ-
χία εἶναι ἡ χλόη τῶν λειμώνων, ἡ χρυσαλλίς
τῶν ἀγρῶν, ἡ ἀγρία ῥοδὴ τῶν θάμνων, μία λέ-
ξις, ἐν ᾧσμα...

Ἡ εὐτυχία δὲν εἶναι ἀδάμας ὑπερμέγιστος· εἶ-
ναι μωσαϊκὸν ἐκ μικρῶν λίθων, ὧν οὐδεὶς πολλάκις
ἔχει ἀξίαν γενικὴν καὶ πραγματικὴν διὰ τοὺς
ἐπιλοιπούς.

Ὁ μέγας αὐτὸς ἀδάμας, τὸ κυανοῦν αὐτὸ ῥό-
δον, ἡ μονόλιθος αὐτὴ εὐτυχία εἶναι ὄνειροπόλη-
μα. Τὰς εὐτυχίας ὅσας σήμερον ἐνθυμοῦμαι δὲν
τὰς ἐπεδίωξα μακρὰν· ἐφύησαν καὶ ἠῤῥησαν ὑπὸ
τοὺς πόδας μου ὡς οἱ μήκωνες τοῦ ἀγροῦ.

Βλέπεις, φίλη Ἰουλίᾳ, ποίᾳς σκέψεϊς περὶ εὐ-
τυχίας μοὶ ἀνέμνησεν ἡ ἀνάγνωσις τῆς τελευ-